

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ВНУТРІШНІХ СПРАВ
Кафедра криміналістики та судової медицини**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Перший проректор НАВС
полковник поліції

Станіслав ГУСАРЄВ

. 2024

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
СЛІДЧИЙ ОГЛЯД**

Статус дисципліни – вибіркова
Рівень вищої освіти – другий (магістерський)
Ступінь вищої освіти – магістр
Галузь знань – цивільна безпека(26)
Спеціальність – правоохоронна діяльність (262)
Освітня програма – правоохоронна діяльність (поліцейський)
Форми здобуття вищої освіти – денна, заочна
Мова навчання – українська
Форма підсумкового контролю – залік

Київ – 2024

Розробники:

Андрій АНТОЩУК – завідувач кафедри криміналістики та судової медицини Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент

Юлія КОМАРИНСЬКА – професор кафедри криміналістики та судової медицини Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри криміналістики та судової медицини
Протокол від 19 . 04 . 2024 року № 21

**Завідувач кафедри
криміналістики та судової медицини**

Андрій АНТОЩУК

Схвалено науково-методичною радою НАВС
Протокол від 24 . 04 . 2024 року № 4

Голова науково-методичної ради

Станіслав ГУСАРЄВ

Результати перегляду робочої програми навчальної дисципліни

Робоча програма переглянута на 202__/202__ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ____).
(потрібне підкреслити)

Протокол засідання кафедри від
____.____. 202__ № ____
Завідувач кафедри

Протокол засідання науково-методичної
ради від ____ . ____ . 202__ № ____
Голова НМР

Робоча програма переглянута на 202__/202__ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ____).
(потрібне підкреслити)

Протокол засідання кафедри від
____.____. 202__ № ____
Завідувач кафедри

Протокол засідання науково-методичної
ради від ____ . ____ . 202__ № ____
Голова НМР

1. Програма навчальної дисципліни

Предметом вивчення навчальної дисципліни є нормативно-правові положення та криміналістичні закономірності організації, тактики проведення та процесуального оформлення у матеріалах кримінального провадження огляду як слідчої (розшукової) дії із врахуванням сучасної практики діяльності органів та підрозділів Національної поліції України.

Міждисциплінарні зв'язки: вивчення дисципліни «Слідчий огляд» передбачає попереднє опанування знаннями та вміннями з навчальних дисциплін «Кримінальне право», «Кримінальний процес», «Кримінологія», «Адміністративна діяльність», «Криміналістика», «Оперативно-розшукова діяльність».

Мета та завдання навчальної дисципліни «Слідчий огляд».

Метою викладання навчальної дисципліни «Слідчий огляд» є вивчення закономірностей організації проведення у сучасних умовах однієї із найбільш поширених та важливих слідчих (розшукових) дій під час досудового розслідування – огляду.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Слідчий огляд» є:

- формування у слухачів системи знань і умінь щодо проведення слідчої (розшукової) дії – огляду під час досудового розслідування;
- вивчення закономірностей злочинної діяльності та механізму кримінального правопорушення;
- набуття вмінь використовувати вищевказані закономірності в діяльності з виявлення, фіксації, вилучення та зберігання доказів;
- ознайомлення слухачів із сучасними методами збирання і дослідження доказів;
- оволодіння практичними навичками щодо застосування сучасних методів в практичній діяльності з розслідування та попередження кримінальних правопорушень.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми здобувачі вищої освіти повинні:

знати:

- предмет та характер професійної діяльності, природу етичних стандартів та здатність діяти на їх основі;
- порядок та підстави оперативного супроводження кримінального провадження органами досудового розслідування;
- методику вивчення, оцінки та аналізу оперативної обстановки;
- порядок та підстави формування відповідних інформаційно-пошукових систем;
- форми взаємодії оперативних підрозділів з іншими підрозділами Національної поліції, правоохоронними органами, громадськими організаціями, засобами масової інформації під час оперативно-розшукової діяльності;

- нормативно-правові акти та інформаційно-аналітичні документи органів судової влади, прокуратури та територіальних органів Національної поліції України у сфері кримінального провадження;

- міжнародні стандарти прав людини;

- предметну область та розуміння професійної діяльності;

вміти:

- розв’язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі права або у процесі навчання, що передбачає застосування правових доктрин та принципів і характеризується комплексністю та невизначеністю умов;

- абстрактно, логічно та критично мислити, аналізувати і синтезувати;

- застосовувати знання в професійній діяльності у стандартних та окремих нестандартних ситуаціях;

- планувати і організовувати свою професійну діяльність;

- спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово, добре володіти правничою термінологією;

- збирати і аналізувати інформацію з національних і міжнародних джерел, здійснювати оцінку її достовірності, використовувати сучасні інформаційні технології і бази даних;

- проводити дослідження, грамотно і точно формулювати та висловлювати свої позиції, належним чином їх обґрунтовувати, брати участь в аргументованій професійній дискусії;

- вчитися і оволодівати сучасними знаннями;

- бути критичним і самокритичним, визнавати та виправляти власні помилки;

- працювати самостійно, проявляти добросовісність, дисциплінованість, пунктуальність та відповідальність, а також працювати у команді колег за фахом;

- приймати неупереджені і мотивовані рішення, визначати інтереси і мотиви поведінки інших осіб, примирювати сторони з протилежними інтересами;

- використовувати інформаційно-пошукові та телекомунікаційні системи;

- взаємодіяти із слідчими під час використання оперативно-розшукових матеріалів;

- застосовувати знання у практичній діяльності при моделюванні правових ситуацій;

- аналізувати інформацію, виявлену під час розслідування, з метою її використання для встановлення обставин кримінального правопорушення;

- взаємодіяти з іншими органами та підрозділами Національної поліції України;

- застосовувати набуті знання у професійній діяльності;

- застосовувати знання у практичних ситуаціях;

- планувати та управляти часом;

- використовувати інформаційні і комунікаційні технології;

- виявляти, ставити та вирішувати проблеми;

- приймати обґрунтовані рішення;
- спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня;
- оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт;
- виконувати функції та процедури щодо організації, планування, оперативного управління, координації, звітності, контролю.

На вивчення навчальної дисципліни «Слідчий огляд» відводиться 90 годин / 3 кредита ECTS.

Мова навчання: українська мова.

Консультативну допомогу здобувачі вищої освіти можуть отримувати у науково-педагогічних працівників кафедри криміналістики та судової медицини, які безпосередньо проводять заняття або звернувшись з письмовим запитом на електронну пошту за адресами: k009@naiaiu.kiev.ua

Структура навчальної дисципліни

Тема 1. Загальні положення огляду

Поняття і сутність огляду. Особливості огляду. Завдання огляду у пізнанні обставин розслідуваних кримінальних правопорушень. Розгляд огляду як слідчої (розшукової) дії та самостійного пізнавального прийому, що виражатися під час провадження й інших слідчих (розшукових), негласних слідчих (розшукових) дій.

Особливості проведення окремих видів огляду: місця події (ч. 3 ст. 214 КПК України); місцевості, приміщення, речей і документів (ст. 237 КПК України); трупа (ст. ст. 238, 239 КПК України); тіла живої людини (освідування особи) (ст. 241 КПК України) та ін.

Кримінальна процесуальна та криміналістична класифікація огляду. Суб'єкти і об'єкти огляду. Уповноважені особи на проведення огляду, їх компетенція. Особливості залучення понятих, свідків, потерпілих, підозрюваних та їх захисників під час огляду.

Організаційно-тактичні засади огляду. Тактичні вимоги до проведення огляду, тактичні прийоми та їх комплекси, що застосовуються під час огляду. Стадії огляду й тактичні завдання, що підлягають вирішенню.

Тема 2. Огляд місця події, місцевості, приміщення, житла чи іншого володіння особи

Поняття, сутність і завдання огляду місця події. Підстави та особливості проведення огляду місця події до внесення відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань.

Співвідношення понять «місце події» та «місце вчинення кримінального правопорушення». Об'єкти огляду при огляді місця події. Обов'язкові та необов'язкові учасники огляду місця події. Особливості їх залучення до проведення слідчої (розшукової) дії.

Порядок огляду житла чи іншого володіння особи як місця події.

Підстави та форми використання допомоги спеціаліста і спеціальних знань при огляді. Технічні засоби, які використовуються при огляді місця події.

Попереднє дослідження слідів на місці події з метою отримання і реалізації розшукової інформації.

Первинний, повторний і додатковий огляди місця події: поняття, умови проведення, коло вирішуваних питань та їх значення. Організаційно-тактичні умови, що забезпечують результативність повторного чи додаткового огляду.

Поняття ділянок місцевості та приміщень, які не є місцем події. Об'єкти огляду. Процесуальні, організаційно-тактичні правила проведення огляду ділянок місцевості і приміщення.

Тема 3. Огляд речей та документів

Мета і завдання огляду речей і документів, умови проведення цих видів слідчого огляду. Правила огляду речей. Правила огляду документів. Обставини, які підлягають обов'язковому з'ясуванню під час огляду цих об'єктів. Огляд документів – речових доказів, які містять ознаки підробки. Особливості огляду документів – засобів засвідчення фактів, порядок їх приєднання до матеріалів кримінального провадження.

Підстави та умови проведення огляду транспортних засобів. Об'єкти огляду, особливості виявлення, вилучення, дослідження слідів та використання отриманих результатів у процесі розслідування.

Правила виявлення, фіксації, вилучення криміналістичних об'єктів, які мають значення для кримінального провадження: слідів рук, ніг, зубів, нігтів, волосся та інших анатомічних слідів людини; слідів крові та інших біологічних слідів людини; слідів запаху людини; слідів транспортних засобів, слідів злому, вогнепальної та холодної зброї і слідів, пов'язаних з її застосуванням та ін.

Тема 4. Освідування особи

Поняття і завдання освідування. Дотримання морально-етичних вимог при освідуванні. Заходи, що застосовуються для забезпечення таємниці особистого життя освідуваного. Обов'язкові та необов'язкові учасники освідування. Коло осіб, які можуть бути освідувані.

Стадії освідування. Підготовка до освідування, особливості прийняття рішення про його проведення, визначення кола питань, які підлягають з'ясуванню в процесі проведення освідування, визначення часу та місця проведення освідування, вибору його тактики і засобів фіксації отриманих результатів.

Проведення освідування суцільним або вибіркоким методом. Фіксація слідів, мікрослідів під час проведення освідування, використання даної інформації. Застосування технічних засобів. Тактичні прийоми та їх комплекси, що застосовуються під час освідування. Дослідження одягу та особистих речей освідуваного.

Фіксація ходу і результатів освідування. Умови допустимості проведення освідування. Використання результатів освідування під час призначення та проведення судово-медичної експертизи.

Тема 5. Огляд трупа та огляд трупа, пов'язаний із ексгумацією

Огляд трупа. Поняття, зміст і завдання огляду трупа. Стадії огляду трупа, послідовність його проведення. Особливості огляду одягу трупа, знарядь вчинення кримінального правопорушення, ложа трупа.

Учасники слідчої (розшукової) дії. Спеціалісти, які залучаються до огляду трупа. Участь судового медика при огляді трупа. Правила фотографування трупа.

Значення і використання даних огляду трупа для встановлення особи загиблого та з'ясування інших обставин кримінального провадження.

Ексгумація трупа: підстави проведення, завдання, процесуальний порядок оформлення, організаційно-тактичні заходи. Особливості огляду трупа, пов'язаного із ексгумацією.

2. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни			
	денна форма здобуття вищої освіти		заочна форма здобуття вищої освіти	
	д/б	ксф	д/б	ксф
Кількість кредитів ECTS – 3	Рік підготовки			
	2-й	-	2-й	-
	Семестр			
	3-й	-	3-й	-
Загальна кількість годин – 90	Лекції			
	2 год.	-	2 год.	-
	Семінарські			
	2 год.	-	-	-
	Практичні			
	26 год.	-	14 год.	-
	Самостійна робота			
	60 год.	-	74 год.	-
	Вид контролю			
	залік			

3. Структура залікового кредиту (тематичний план)

Назви тем	Кількість годин									
	денна форма					заочна форма				
	усього	у тому числі				усього	у тому числі			
		л	сем	п.	с.р.		л	сем	п	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Тема 1. Загальні положення огляду	24	4	4	0	16	20	2		2	16

Тема 2. Огляд місця події, місцевості, приміщення, житла чи іншого володіння особи	24	0	0	6	18	24	0	0	4	20
Тема 3. Огляд речей і документів	14	0	0	2	12	16	0	0	2	14
Тема 4. Освідчування особи	14	0	0	2	12	16	0	0	2	14
Тема 5. Огляд трупа та огляд трупа, пов'язаний з ексгумацією	14	0	0	2	12	14	0	0	4	10
Усього годин з дисципліни	90	4	4	12	70	90	2	0	14	74

4. Очікувані результати навчання з дисципліни

Відповідно до освітньо-професійної програми (програмні результати навчання), здобувачі вищої освіти повинні мати здатність:

1. Продувати оптимальні неупереджені правові рішення.
2. Використовувати інформаційно-пошукові та телекомунікаційні системи.
3. Взаємодіяти із слідчими під час використання оперативно-розшукових матеріалів.
4. Застосувати знання у практичній діяльності при моделюванні правових ситуацій.
5. Аналізувати інформацію, виявлену під час розслідування, з метою її використання для встановлення обставин кримінального правопорушення.
6. Взаємодіяти з іншими органами та підрозділами Національної поліції України.
7. Розробляти та реалізовувати заходи щодо впровадження оптимальних форм і методів діяльності різних органів та підрозділів.
8. До аналітичного оцінювання правової проблеми.
9. До опрацювання та аналізу інформації для правового дослідження.

5. Плани лекційних, практичних занять

Тема 1. Загальні положення огляду

лекційне заняття – 2 години

1. Поняття, завдання, види та підстави огляду
2. Суб'єкти і об'єкти огляду.
3. Організаційно-тактичні засади огляду.
4. Етапи та методи проведення огляду місця події.
5. Фіксація результатів огляду.

практичне заняття – 2 години

1. Поняття, сутність і види слідчого огляду.
2. Мета і завдання слідчого огляду.
3. Місце та значення слідчого огляду у розслідуванні кримінальних правопорушень. Відмінність слідчого огляду від інших слідчих дій: обшуку, відтворення обстановки і обставин події.
4. Об'єкти і суб'єкти огляду, місце та час проведення огляду.
5. Загальні кримінальні процесуальні засади огляду.
6. Організаційно-тактичні особливості проведення огляду.
7. Психологічні аспекти огляду місця події.
8. Морально-етичні вимоги до проведення слідчого огляду.
9. Тактичні прийоми та їх комплекси (тактичні операції, тактичні комбінації), що застосовуються під час огляду.
10. Огляд місцевості, приміщення, житла чи іншого володіння особи.

Тема 2. Огляд місця події, місцевості, приміщення, житла чи іншого володіння особи

практичне заняття -4 годин

1. Опитування з навчальних питань:
 - 1.1. Поняття, сутність, завдання та учасники огляду місця події.
 - 1.2. Стадії та методи огляду місця події. Особливості дій учасників та підготовчому, робочому і заключному етапах огляду місця події.
 - 1.3. Тактичні прийоми та їх комбінації, що застосовуються під час огляду місця події.
 - 1.4. Негативні обставини, які виявляються у процесі огляду місця події. Їх види, особливості фіксації, значення для встановлення обставин кримінального провадження.
 - 1.5. Первинний, повторний і додатковий огляди місця події: поняття, умови проведення, коло вирішуваних питань.
 - 1.6. Об'єкти, які підлягають дослідженню під час огляду місця події.
 - 1.7. Порядок їх виявлення, вилучення, дослідження, використання у кримінальному провадженні.
 - 1.8. Застосування спеціальних знань під час огляду місця події.
 - 1.9. Застосування технічних засобів під час огляду місця події.
 - 1.10. Протокол огляду місця події та додатки до нього.
 - 1.11. Поняття ділянок місцевості та приміщень, які не є місцем події. Об'єкти огляду.
 - 1.12. Процесуальні, організаційно-тактичні правила проведення огляду ділянок місцевості і приміщення.
 - 1.13. Особливості огляду житла чи іншого володіння особи.
 - 1.14. Оцінка результатів огляду та їх використання під час кримінального провадження.
2. Відпрацювання ситуаційних задач відповідно до плану проведення практичного заняття.
3. Вирішення тестових завдань.

Тема 3. Огляд речей і документів

практичне заняття – 2 години

1. Опитування з навчальних питань:
 - 1.1. Загальні процесуальні та організаційно-тактичні особливості огляду речей і документів.
 - 1.2. Правила виявлення, фіксації, вилучення об'єктів, які мають значення для кримінального провадження.
 - 1.3. Огляд документів із ознаками підробки.
 - 1.4. Огляд транспортних засобів.
2. Відпрацювання ситуаційних задач відповідно до плану проведення практичного заняття.
3. Вирішення тестових завдань.

Тема 4. Освідування особи

практичне заняття – 2 години

1. Опитування з навчальних питань:
 - 1.1. Поняття і завдання освідування.
 - 1.2. Дотримання морально-етичних вимог при освідуванні.
 - 1.3. Обов'язкові та необов'язкові учасники освідування. Коло осіб, які можуть бути освідувані.
 - 1.4. Стадії освідування. Дослідження одягу та особистих речей освідуваного.
 - 1.5. Фіксація ходу і результатів освідування.
2. Відпрацювання ситуаційних задач відповідно до плану проведення практичного заняття.
3. Вирішення тестових завдань.

Тема 5. Огляд трупа та огляд трупа, пов'язаний з ексгумацією

практичне заняття – 4 години

1. Опитування з навчальних питань:
 - 1.1. Поняття, зміст і завдання огляду трупа.
 - 1.2. Стадії огляду трупа, послідовність його проведення.
 - 1.3. Особливості огляду одягу трупа, знарядь вчинення кримінального правопорушення, ложа трупа. Учасники слідчої (розшукової) дії.
 - 1.4. Спеціалісти, які залучаються до огляду трупа. Участь судового медика при огляді трупа. Правила фотографування трупа.
 - 1.5. Ексгумація трупа: підстави проведення, завдання, процесуальний порядок оформлення, організаційно-тактичні заходи. Особливості огляду трупа, пов'язаного із ексгумацією.
2. Відпрацювання ситуаційних задач відповідно до плану проведення практичного заняття.
3. Вирішення тестових завдань.

6. Завдання для самостійної роботи

До завдань для самостійної роботи у формі тестового контролю здобувачі вищої освіти можуть отримати доступ на сайті НАВС у розділі «Дистанційні курси» за посиланням: <https://dn.naiau.kiev.ua/login/index.php> за допомогою індивідуального логіну і паролю.

7. Методи навчання

Методи навчання

• Словесні

Розповідь-пояснення використовується під час навчання здобувачів протягом лекції. За метою виділяються такі види розповіді: розповідь-вступ, розповідь-повідь, розповідь-висновок. Ефективність зазначеного методу залежить головним чином від уміння викладача розповідати, доступності інформації, від поєднання його з іншими методами навчання.

Бесіда – це діалог між викладачем та здобувачем вищої освіти, який дає можливість за допомогою цілеспрямованих і вміло сформульованих питань спрямувати здобувачів на активізацію отриманих знань. Саме за допомогою їх викладач активізує діяльність здобувачів, ставлячи їм запитання для роздумів, розв’язання проблемної ситуації.

Лекція слугує для пояснення теми; її типовими ознаками, є тривалість запису плану та рекомендованої літератури, введення та характеристика нових понять, розкриття та деталізація матеріалу, завершальні висновки викладача, відповіді на запитання.

• Наочні методи

Ілюстрація – допоміжний метод при словесному методі, її значення полягає в яскравішому викладенні та демонстрації власної думки.

Демонстрація характеризується рухомістю засобу демонстрування, наприклад, демонстрація навчальних фільмів.

• **Практичні методи:** вправи, складання процесуальних документів. Проведення слідчих (розшукових) дій. Ці методи не несуть нової навчально-пізнавальної інформації, а слугують лише для закріплення, формування практичних умінь при застосуванні раніше набутих знань.

• **Навчальна робота під керівництвом викладача** – самостійна робота. До неї належать написання рефератів, самостійні письмові роботи, контрольні роботи, написання тестів.

• Рольова гра:

пояснення фабули (змісту й умов гри);

підготовка дійових осіб для виконання своїх ролей;

підготовка учнів-експертів, ведучого.

8. Форми та методи контролю, критерії оцінювання результатів навчання

Поточний контроль – усний (у вигляді індивідуального або групового опитування, аналізу ділових ситуацій, ділових ігор) або письмовий (у вигляді

контрольної роботи, тестів). Форми поточного контролю з кожної теми визначає викладач.

Підсумковий контроль проводиться у формі заліку після закінчення вивчення навчальної дисципліни. Структура білета передбачає два теоретичні питання.

Методи контролю. Поточний контроль здійснюється шляхом оцінювання усних відповідей щодо проблем для обговорення, передбачених планом семінарських занять, а також шляхом: проведення експрес-опитувань, тестування, підготовки доповідей і рефератів. При оцінюванні враховується глибина теоретичних знань здобувачів і вміння застосовувати їх на практиці.

Практичні заняття проводяться двома науково-педагогічними працівниками, оскільки, з урахуванням специфіки відпрацювання ситуаційних завдань з використанням можливостей навчально-тренувальних полігонів та робочих місць з інсценованою слідовою картиною кримінальних правопорушень, навчальна група завчасно поділяється на дві підгрупи.

Розподіл балів, що присвоюються здобувачеві

Аудиторна робота (поточне накопичення балів)	Підсумковий контроль	Підсумкова кількість балів
<i>max 60%</i>	<i>max 40%</i>	<i>max 100%</i>
T. 1, T. 2 ... T. 10	залік	
60	40	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90-100	відмінно	A	відмінне виконання
85-89	добре	B	вище середнього рівня
75-84		C	загалом хороша робота
66-74	задовільно	D	непогано
60-65		E	виконання відповідає мінімальним критеріям
35-59	незадовільно	Fx	необхідне перескладання
1-34		F	необхідне повторне вивчення курсу

9. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає дисципліна та з урахуванням дистанційного навчання

Інструменти. Використання інструментів, що входять до переліку криміналістичної техніки обирається викладачем, виходячи з теми навчальної дисципліни.

Обладнання. Для закріплення теоретичних знань та відпрацювання практичних навичок здобувачами вищої освіти за темами навчальної дисципліни необхідно використовувати навчально-тренувальні полігони.

Програмне забезпечення. Для забезпечення можливості організації дистанційного навчання може використовуватися платформа Zoom, середовище Classroom, Moodle «Мудл», Соціальні мережі та Telegram.

10. Перелік контрольних питань по темам

Тема 1. Загальні положення огляду

1. Поняття і сутність огляду.
2. Мета та завдання огляду.
3. Кримінальна процесуальна та криміналістична класифікація огляду.
4. Об'єкти огляду та їх класифікація.
5. Уповноважені службові особи на проведення огляду та їх компетенція.
6. Особливості участі понятих, свідків, потерпілих, підозрюваних під час огляду.
7. Організаційно-тактичні засади огляду.
8. Поняття та сутність тактичних прийомів огляду.
9. Загальна характеристика основних етапів огляду.
10. Техніко-криміналістичне забезпечення огляду.
11. Кримінальні процесуальні та криміналістичні положення огляду місця події.
12. Кримінальні процесуальні та криміналістичні положення огляду місцевості.
13. Кримінальні процесуальні та криміналістичні положення огляду приміщення.
14. Кримінальні процесуальні та криміналістичні положення огляду житла чи іншого володіння особи.

Тема 2. Огляд місця події, місцевості, приміщення, житла чи іншого володіння особи

1. Поняття, сутність і завдання огляду місця події.
2. Підстави та особливості проведення огляду місця події до внесення відомостей до ЄРДР.
3. Підготовчий етап огляду місця події.
4. Робочий етап огляду місця події.
5. Заклучний етап огляду місця події.
6. Фіксування результатів огляду місця події.
7. Об'єкти огляду при огляді місця події.
8. Учасники огляду місця події.
9. Організаційно-тактичні засади огляду житла особи як місця події.
10. Організаційно-тактичні засади проведення огляду транспортних засобів.
11. Підстави та форми використання допомоги спеціаліста при проведенні огляду.

12. Процесуальні та криміналістичні засади використання спеціальних знань при огляді.

13. Організаційно-тактичні засади використання технічних засобів при огляді місця події.

14. Попереднє дослідження криміналістичних об'єктів на місці події.

Тема 3. Огляд речей та документів

1. Кримінальні процесуальні вимоги до огляду речей і документів.

2. Мета і завдання огляду речей і документів.

3. Умови проведення огляду речей і документів.

4. Криміналістичні правила огляду речей.

5. Криміналістичні правила огляду документів.

6. Огляд документів, які мають ознаки підробки.

7. Загальні правила виявлення, фіксації та вилучення криміналістичних об'єктів.

8. Правила виявлення, фіксації та вилучення слідів рук, ніг, зубів, нігтів, волосся та інших анатомічних слідів людини при проведенні огляду.

9. Правила виявлення, фіксації та вилучення слідів крові та інших слідів біологічного походження при проведенні огляду.

10. Правила виявлення, фіксації та вилучення слідів запаху при проведенні огляду.

11. Правила виявлення, фіксації та вилучення слідів транспортних засобів при проведенні огляду.

12. Правила виявлення, фіксації та вилучення слідів злочину.

13. Правила виявлення, фіксації та вилучення вогнепальної зброї та слідів її застосування.

14. Правила виявлення, фіксації та вилучення холодної зброї та слідів її застосування.

15. Правила виявлення, фіксації та вилучення боєприпасів, вибухонебезпечних предметів та речовин.

16. Правила виявлення, фіксації та вилучення наркотичних речовин та обладнання для їх виготовлення.

17. Правила виявлення, фіксації та вилучення електронних носіїв інформації.

Тема 4. Освідування особи

1. Кримінальні процесуальні та криміналістичні положення освідування особи.

2. Мета і завдання освідування особи.

3. Дотримання морально-етичних засад при освідуванні особи.

4. Заходи, що застосовуються для забезпечення таємниці приватного життя освідуваної особи.

5. Організаційно-тактичні заходи освідування особи.

6. Етапи освідування особи.

7. Підготовчий етап освідування особи.

8. Робочий етап освідування особи.

9. Заключний етап освідування особи.

10. Кримінальна процесуальна та криміналістична характеристика додатків до протоколу огляду.

11. Застосування технічних засобів під час проведення освідування особи.

12. Тактичні прийоми, що застосовуються під час освідування особи.

13. Огляд та дослідження одягу та особистих речей особи при проведенні освідування.

14. Використання результатів освідування під час призначення та проведення судово-медичної експертизи та інших видів експертиз.

Тема 5. Огляд трупа та огляд трупа, пов'язаний із ексгумацією

1. Кримінальні процесуальні та криміналістичні положення огляду трупа.

2. Кримінальні процесуальні та криміналістичні положення огляду трупа, пов'язаного із ексгумацією.

3. Мета і завдання огляду трупа.

4. Особливості огляду одягу трупа, знарядь вчинення кримінального правопорушення та ложа трупа.

5. Етапи огляду трупа та їх загальна характеристика.

6. Етапи огляду трупа, пов'язаного із ексгумацією та їх загальна характеристика.

7. Організаційно-тактичні заходи огляду трупа.

8. Особливості використання спеціальних знань та залучення спеціалістів при проведенні огляду трупа.

9. Особливості використання спеціальних знань і залучення спеціалістів при проведенні огляду трупа, пов'язаного із ексгумацією.

10. Загальна характеристика техніко-криміналістичного забезпечення огляду трупа, пов'язаного із ексгумацією.

11. Загальна характеристика техніко-криміналістичного забезпечення огляду трупа.

12. Правила виявлення, фіксації та вилучення криміналістичних об'єктів при проведенні огляду трупа.

13. Правила виявлення, фіксації та вилучення криміналістичних об'єктів при проведенні огляду трупа, пов'язаного із ексгумацією.

14. Використання даних огляду трупа для встановлення особи загиблого та з'ясування інших обставин кримінального провадження.

15. Особливості фіксування результатів огляду трупа, пов'язаного з ексгумацією.

16. Особливості фіксування результатів огляду трупа при проведенні огляду місця події.

11. Рекомендовані джерела інформації

Нормативно-правові акти та їх коментарі

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР.
Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.

2. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 р. № 4651-VI. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>.

3. Про захист прав людини і основоположних свобод: Конвенція Ради Європи від 04.11.1950 р.(зі змінами та доповненнями, внесеними Протоколом № 11 від 11.05.1994 р., Протоколом № 14 від 13.05.2004 р.). *Верховна Рада України*. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_004.

4. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 р. № 580-VIII. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19/stru>.

5. Про судову експертизу: Закон України від 25.02.1994 р. № 4038-XII *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4038-12>.

6. Інструкція з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні: Затверджена наказом МВС України від 07.07.2017 р. № 575. *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0937-17>.

7. Інструкція з організації функціонування криміналістичних обліків експертної служби МВС України: Затверджена наказом МВС України від 10.09.2009 р. № 390. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0963-09>.

8. Інструкція про особливості здійснення судово-експертної діяльності атестованими судовими експертами, що не працюють у державних спеціалізованих експертних установах: Затверджена наказом Міністерства юстиції України від 12.12.2011 р. № 3505/5. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1431-11>.

9. Інструкція про порядок залучення працівників органів досудового розслідування поліції та Експертної служби Міністерства внутрішніх справ України як спеціалістів для участі в проведенні огляду місця події: Затверджена наказом МВС України від 03.11.2015 р. № 1339. *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/main/1378204>.

10. Інструкція про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень: Затверджена наказом Міністерства юстиції України від 08.10.1998 р. № 53/5. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0705-98>.

11. Інструкція про проведення судово-медичної експертизи: Затверджена наказом Міністерства охорони здоров'я України від 17.01.1995 р. № 6. *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0254-95>.

12. Положення про Експертну службу Міністерства внутрішніх справ України: Затверджене наказом МВС України від 03.11.2015 р. № 1343. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1390-15>.

13. Положення про єдину інформаційну систему Міністерства внутрішніх справ: Затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 14.11.2018 р. № 1024. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1024-2018-%D0%BF#n124>.

14. Положення про Інтегровану інформаційно-пошукову систему органів внутрішніх справ України: Затверджене наказом МВС України від 12.10.2009 р. № 436. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1256-09>.

15. Порядок взаємодії між органами та підрозділами Національної поліції, закладами охорони здоров'я та органами прокуратури України при встановленні факту смерті людини: Затверджений спільним наказом МВС, МОЗ та Генеральної прокуратури від 29.09.2017 р. № 807/1193/279. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1299-17>.

16. Порядок обліку фактів звернення та доставлення до закладів охорони здоров'я осіб у зв'язку із заподіянням їм тілесних ушкоджень кримінального характеру та інформування про такі випадки органів і підрозділів поліції: Затверджений наказом МВС України, Міністерства охорони здоров'я України від 06.07.2016 р. № 612/679. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1051-16>.

Основна

1. The basics of criminalistic: educational manual / Antoshchuk A., Myrovska A., Sakovskyi A. and others. Kyiv: FOP Maslakov, 2021. 82 p.

2. Криміналістика: навчальний посібник для студ. юрид. спец. вищ. навч. закл. в 2-х частинах. Частина I: Вступ до курсу криміналістики. Криміналістична техніка / Б.Є. Лук'янчиков, Є.Д. Лук'янчиков, С.Ю. Петряєв. Київ: Нац. тех. ун-т України «Київський політехнічний інститут ім. Ігоря Сікорського. 2017. 374 с.

3. Криміналістика: навчальний посібник для студ. юрид. спец. вищ. навч. закл. в двох частинах. Частина II: Криміналістична тактика. Методика розслідування / Б.Є. Лук'янчиков, Є.Д. Лук'янчиков, С.Ю. Петряєв. Київ: Нац. тех. ун-т України «Київський політехнічний інститут ім. Ігоря Сікорського. 2017. 474 с.

4. Криміналістика: підруч. для студ. вищ. навч. закл. / К.О. Чаплинський, О.В. Лускатов, І.В. Пиріг та ін. 2-е вид, перероб. і допов. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ; Ліра ЛТД, 2017. 480 с.

5. Криміналістика: підручник / В. В. Пяковський, Ю. М. Чорноус, А. В. Самодін та ін. / за заг. ред. В. В. Пяковського. – 2-ге вид., перероб. і допов. – Харків : Право, 2020. – 752 с.

6. Криміналістика: підручник / Р.І. Благута, О.І. Гарасимів, О.М. Дуфенюк та ін. / за заг. ред. Є.В. Пряхіна. 3-тє вид, переробл. та допов. Львів : ЛьвДУВС, 2016. 948 с.

7. Криміналістика: підручник / Ю.П. Аленін, Л.І. Аркуша, О.О. Подобний, В.В. Тіщенко та ін. / за ред. В.В. Тіщенка. Одеса : Вид. дім «Гельветика», 2017. 556 с.

8. Криміналістика: підручник: у 2 т. Т. 1 / Ю.В. Шепітько, В.А. Журавель, В.О. Коновалова та ін. / за ред. В.Ю. Шепітька. Харків: Право, 2019. 456 с.

9. Криміналістика: підручник: у 2 т. Т. 2 / Ю.В. Шепітько, В.А. Журавель, В.О. Коновалова та ін. / за ред. В.Ю. Шепітька. Харків : Право, 2019. 328 с.

Додаткова

1. Алексейчук В. І. Огляд місця події : тактика і психологія. Харків : Вид. агенція «Апостіль», 2011. 164 с.
2. Антонюк П.Є., Антошук А.О., Куций Р.В. Тактика отримання зразків вкримінальному провадженні. Право і суспільство. 2021. Вип. 5. С. 281 –289. DOI <https://doi.org/10.32842/2078-3736/2021.5.39>
3. Антонюк П.Є., Щербанюк Д.В. Процесуальна регламентація слідчих (розшукових) дій, пов'язаних із тілом неживої людини. Кримінальне судочинство: сучасний стан та перспективи розвитку : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (Київ, 28 трав. 2021 р.). Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2021. – 376 с., С. 60 – 63.
4. Антонюк П.Є. Організаційно-тактичні аспекти примусового відбирання біологічних зразків у особи в кримінальному провадженні. Криміналістичний вісник. 2017. Вип. 1. С. 34 - 39.
5. Баулін О.В. Актуальні питання отримання зразків для експертизи у досудовому розслідуванні. Судово-експертне забезпечення кримінального процесу : матер. міжвідом. наук.-практ. семінару (м. Київ, 29 травня 2014 р.) / укл. А.О. Полтавський, О.В. Юдіна ; за заг. ред. О.Г. Рувіна. Київ, 2014.
6. Басюк Л.О. Отримання зразків для експертизи в кримінальному провадженні: проблемні аспекти. Інновації в криміналістиці та судовій експертизі: матеріали міжвідом. наук.-практ. конф. (Київ, 25 листоп. 2021 р.) Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2021. – 430 с., С. 318
7. Ващук О. П. Невербальна інформація у кримінальному провадженні : теоретико-методологічні основи : монографія. Одеса : Вид. дім «Гельветика», 2017. 430 с.
8. Галаган В. І., Козак О. В. Процесуальний порядок і тактика отримання зразків для експертизи у кримінальному провадженні України : монографія. Краматорськ : ТОВ «Каштан», 2015. 223 с.
9. Головка М. Б., Осипенко І. П. Обшук (юридико-психологічні аспекти організації та проведення) : навч.-метод. посіб. Чернігів : Чернігівський нац. технолог. ун-т, 2015. 126 с.
10. Домашенко О. М. Тактичні помилки у слідчій діяльності : монографія. Харків : Вид. агенція «Апостіль», 2019. 168 с.
11. Козак О.В. Одержання зразків для експертного дослідження у кримінальному судочинстві України : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09. Донецьк, 2011. 207 с.
12. Криміналістична тактика : навч. посіб. / за ред. М. А. Погорецького, Д. Б. Сергєєвої. Київ : Алерта, 2016. 244 с.
13. Настільна книга слідчого / М. І. Панов, В. Ю. Шепітько, В. О. Коновалова та ін. ; 3-те вид., переробл. і доповн. Київ : «Ін Юре», 2011. 736 с.

14. Негласні слідчі (розшукові) дії та використання результатів оперативно-розшукової діяльності у кримінальному провадженні : навчально-практичний посіб. / С. С. Кудінов, Р. М. Шеховцов, О. М. Дроздов, С. О. Гриненко ; 2-е видання, розшир. й доповнене. Харків : «Оберіг», 2015. 344 с.
15. Огляд трупа, пов'язаний з ексгумацією, у кримінальному провадженні України : навч. посіб. / В. І. Галаган, М. Й. Кулик, Н. С. Моргун, Ю. В. Терещенко. Київ, 2018. 112 с.
16. Організація і тактика одночасного допиту двох чи більше вже допитаних осіб : навч. посіб. / С. С. Чернявський, О. О. Алексєєв, І. А. Жалдак та ін. Київ : НАВС, 2016. 66 с.
17. Особливості фіксації ходу та результатів проведення слідчих (розшукових) дій : метод. рекомендації / О. А. Осауленко, О. В. Александренко, Н. С. Моргун та ін. Київ : НАВС, 2015. 136 с.
18. Пам'ятка слідчому щодо проведення огляду трупа на місці події / Я. В. Фурман, Л. Т. Котляренко. Київ, 2017. 46 с.
19. Пошук та знешкодження саморобних вибухових пристроїв : метод. рекомендації / В. В. Юсупов, Ю. П. Приходько, Я. В. Фурман, К. Ю. Бобрик. Київ, 2017. 33 с.
20. Процесуальний порядок та тактичні особливості здійснення слідчих (розшукових) дій : наук.-метод. рекомендації / В. В. Кікінчук, К. Л. Бугайчук, В. О. Малярєва, Т. П. Матюшкова. Харків : ХНУВС. 2018. 101 с.
21. Процесуальні документи досудового розслідування (слідчого, адвоката, судді) / М. А. Погорецький, О. П. Кучинська ; 2-ге вид. Київ : Алерта, 2018. 274 с.
22. Слідчі (розшукові) дії у кримінальному провадженні : навч. наоч. посіб. у схемах і таблицях / О. А. Осауленко, А. В. Самодін, Г. М. Степанова та ін. Київ : Центр учбової літератури, 2015. 140 с.
23. Тактика слідчого огляду комп'ютерних систем та їх елементів : наук.-практ. посіб. / В. О. Одерій, С. О. Корона, С. В. Самойлов. Донецьк, 2010. 87 с.
24. Теслюк І. О. Тактичні засади застосування криміналістичного прогнозування у досудовому розслідуванні (на прикладі органів Національної поліції України) : монографія. Одеса : ОДУВС, 2017. 217 с.
25. Участь спеціаліста в огляді місця події : довідник. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2017. 128 с.
26. Участь спеціаліста-криміналіста під час проведення окремих слідчих (розшукових) дій : навчальний посіб. / Є. Ю. Свобода, А. В. Кофанов, А. В. Самодін та ін. Вінниця : ТОВ «Нілан-ЛТД», 2018. 432 с.
27. Черниченко І. В. Застосування відеоконференції у кримінальному провадженні України : теорія і практика : монографія / за ред. О. П. Кучинської. Київ : Алерта, 2015. 272 с.

Інформаційно-довідкові системи, автоматизовані робочі місця, мультимедійні навчальні посібники, дистанційні курси

1. Автоматизоване робоче місце слідчого : інформаційно-довідкова програма / Л. Д. Удалова, В. В. Рожнова, А. В. Самодін та ін. Київ, 2017. *Національна академія внутрішніх справ*. URL : https://www.naiau.kiev.ua/arm/slidch_new/start.html.
2. Інформаційне забезпечення органів Національної поліції : мультимедійний навч. посіб. / В. А. Кудінов, В. Г. Хахановський, В. М. Смаглюк. Київ, 2017. *Національна академія внутрішніх справ*. URL : https://arm.naiau.kiev.ua/books/inform_zabezpechennia/index.html.
3. Інформаційні технології в діяльності Національної поліції : мультимедійний навч. посіб. / В. А. Кудінов, О. Є. Пакриш, В. В. Підвисоцький. Київ, 2017. *Національна академія внутрішніх справ*. URL : https://arm.naiau.kiev.ua/books/inform_tekhnolohii/info/authors.html.
4. Криміналістика : дистанційний курс навчання / А. О. Антощук, В. В. Пясковський, Ю. М. Чорноус та ін. *Національна академія внутрішніх справ*. URL : <https://dn.naiau.kiev.ua/login/index.php>.
5. Криміналістика : мультимедійний підручник / О. О. Алєксєєв, В. В. Пясковський, А. В. Іщенко та ін. Київ, 2016. *Національна академія внутрішніх справ*. URL : <https://arm.naiau.kiev.ua/books/kriminalist/index.html>.
6. Методика розслідування злочинів : дистанційний курс навчання / А. О. Антощук, В. В. Пясковський, А. В. Самодін та ін. *Національна академія внутрішніх справ*. URL : <https://dn.naiau.kiev.ua/login/index.php>.
7. Особливості розслідування окремих видів злочинів : мультимедійний навч. посіб. / А. О. Антощук, В. В. Пясковський, А. В. Мирівська та ін. Київ, 2017. *Національна академія внутрішніх справ*. URL : <https://arm.naiau.kiev.ua/books/orovz/index.html>.
8. Робоче місце експерта з трасологічних досліджень : навч. інформ.-довідкова програма. *Національна академія внутрішніх справ*. URL : https://arm.naiau.kiev.ua/arm/arm_trasolog/index.html.
9. Слідчі (розшукові) дії у кримінальному провадженні : мультимедійний навч. посіб. / О. А. Осауленко, Г. М. Степанова, А. В. Самодін та ін. Київ, 2018. *Національна академія внутрішніх справ*. URL : https://arm.naiau.kiev.ua/books/slidchi_rozdii/index.html.
10. Криміналістичне дослідження металної холодної зброї : мультимедійний навч. посіб. Київ, 2015. *Національна академія внутрішніх справ*. URL : <https://arm.naiau.kiev.ua/books/xolodna-zbroya/index.html>.
11. Судове почеркознавство : мультимедійний навч. посіб. / Є. Ю. Свобода, К. П. Ключник. Київ, 2015. *Національна академія внутрішніх справ*. URL : https://arm.naiau.kiev.ua/books/sudove_pocherkoznavstvo/avtoru.html.
12. Участь спеціаліста в огляді місця події : довідник : практичний посіб. Київ, 2018. *Національна академія внутрішніх справ*. URL : https://arm.naiau.kiev.ua/books/dovidnyk_ohliadmp/index.html.

Ресурси

1. Офіційне інтернет-представництво Президента України <https://www.president.gov.ua>
2. Офіційний портал Верховної Ради України <https://rada.gov.ua>
3. Урядовий портал <https://www.kmu.gov.ua/control/>
4. Уповноважений Верховної Ради України з прав людини <http://www.ombudsman.gov.ua>
5. Міністерство внутрішніх справ України <https://mvs.gov.ua>
6. Національна поліція України <https://www.npu.gov.ua/>
7. Міністерство освіти і науки України <https://www.mon.gov.ua>
8. Міністерство юстиції України <https://minjust.gov.ua/ua>
9. Верховний Суд України <https://www.scourt.gov.ua>
10. Генеральна прокуратура України <https://www.gp.gov.ua/>
11. Державний науково-дослідний експертно-криміналістичний центр <https://dndekc.centrmia.gov.ua/>
12. Київський науково-дослідний інститут судових експертиз <https://kniise.com.ua/>
13. Конгрес криміналістів <https://crimcongress.com/guide/>
14. Національна академія внутрішніх справ <https://www.naiu.kiev.ua/>
15. Національна академія правових наук України <https://www.aprnu.kharkiv.org/>
16. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського <https://www.nbu.gov.ua>
17. Єдиний державний реєстр судових рішень <https://reyestr.court.gov.ua>

**Завідувач кафедри криміналістики
та судової медицини**
кандидат юридичних наук, доцент

Андрій АНТОЩУК

**Професор кафедри криміналістики
та судової медицини НАВС**
кандидат юридичних наук, доцент

Юлія КОМАРИНСЬКА